

Geschreven door Joep Dorna Bron: Brabants Dagblad van 2 november 2022 (geel gemaakt is wat specifiek het kanaalpark aangaat)

Volgens gemeente-ecoloog Rob Brinkhof (links) heeft het Kanaalpark geluk. Hier is de bodem nog vochtiger. © Paul van Baardwijk

Genieten van de zon? Voor Bossche natuur is recordwarmte geen feestje

DEN BOSCH - Het ene na het andere warmterecord werd afgelopen weekend gebroken. Heerlijk voor terrasliefhebbers, maar slecht nieuws voor natuur in het Bossche Broek en de Moerputten. Boswachter Mirjam Wouters wordt er soms moedeloos van.

Blij was de boswachter toen na een lange, droge zomer het kwik eindelijk zakte en het vaker begon te regenen. „Eindelijk steeg het waterpeil van het Bossche Broek en de Moerputten weer. Om afgelopen week weer te verdampen”, verzucht ze nu.

Nog nooit was het eind oktober zo heet in Nederland. Mensen liepen massaal uit richting terrassen en natuurgebieden om van de zonnestrallen te genieten. Voor de natuur is één zo'n warmere periode helemaal niet erg. Het probleem is dat deze 'Indian Summer' geen uitzondering is. Al jarenlang worstelt de natuur met steeds warmer en droger weer, waardoor bijzondere soorten dreigen te verdwijnen en het landschap in een eenheidsworst verandert.

Spons versus vergiet

Dit verhaal gaat op voor heel Nederland, maar in Den Bosch is iets bijzonders aan de hand. De stad ligt op een kruispunt van bodemtypes: zand en andere soorten in het zuiden en rivierklei in het noorden. Dat maakt nogal een verschil, want sponzige klei is veel beter in staat om droge periodes het hoofd te bieden dan bijvoorbeeld zandgrond. Die laatste werkt als een vergiet.

Daarom zijn rondom Den Bosch de problemen het grootst bij zandgronden als het Bossche Broek en de Moerputten. Samen met de Vughtse Gement en de Vlijmense Vennen vormen ze één ecosysteem. Door het steeds warmere weer komt er steeds minder kwelwater aan de oppervlakte, vertelt tboswachter Mirjam Wouters van Staatsbosbeheer.

Het Bossche Broek heeft droogteproblemen, doordat steeds minder water aan de oppervlakte komt. © Willeke Van Delf

„Dat heeft te maken met de bron. In Den Bosch komt grondwater naar boven dat in de hogere zandgronden in de Kempen en België naar beneden

zakt. Omdat het bij deze bronnen steeds droger wordt, is dat slecht nieuws voor Den Bosch. Bovendien regent het hier ook minder vaak.”

Woekeraars

Een gebrek aan water kan funest zijn voor plantensoorten, doceert Wouters. Insecten en dieren zijn vervolgens de dupe. „Natte plantensoorten zoals het waterdrieblad of de grote pimpernel doen het

momenteel erg slecht. Ze groeien minder vaak en de bloemsoorten die er zijn, hebben minder kopjes. Dat merken insecten die minder nectar kunnen meenemen, waardoor bestuiven moeilijk wordt.”

Vanwege de droogte minder noten en vruchten zegt Mirjam Wouters (Boswachter)

„De gevolgen zie je nu al terug. In de lente groeien ook de hazelaar en de beuk. Vanwege de droogte zijn die bloemen daarvan minder tot ontwikkeling gekomen en zijn er dus nu in het najaar minder noten en vruchten.”

Andere soorten gedijen juist bij de warmere en drogere omstandigheden. Brandnetels, bramen, hop en graslanden. ‘Woekeraars’, noemt Wouters ze. „Die hebben al de wind mee omdat ze gedijen op stikstof. Terwijl je juist wil voorkomen dat deze soorten ons landschap overnemen.”

Een heel ander verhaal klinkt bij het Kanaalpark, zo’n zes kilometer ten noorden van het Bossche Broek. Het gebied werd in 2015 geopend als groene long tussen Empel en Rosmalen. De gevolgen van klimaatverandering zijn hier lang niet zo erg. Dat heeft voor een groot deel te maken met de bodemsoort: klei. „Die houdt water beter vast dan zand”, vertelt ecooloog Rob Brinkhof van de gemeente.

Piekeren

Bovendien heeft het Kanaalpark geluk met de ligging naast de hogere Zuid-Willemsvaart. Door een proces dat bodemexperts kwelwerking noemen, neemt het lager gelegen natuurgebied water op vanuit het kanaal. Over het grondwaterpeil in het Kanaalpark hoeft de gemeente zich dus weinig zorgen te maken. Over dit stuk natuur wordt sowieso niet heel veel gepiekerd. Omdat het Kanaalpark geen officieel natuurgebied is, kan de gemeente de natuur hier op zijn beloop laten. „We zien wel hoe die zich ontwikkelt”, zegt Brinkhof.

Kruiskruid (op de foto) houdt het lang vol door het warme weer. © Paul van Baardwijk

Máár, haast hij zich om te zeggen, dat betekent niet dat het Kanaalpark niet verandert door klimaatverandering. Hij wijst naar een geel bloempje. „Dit kruiskruid zou er normaal niet meer staan. Één koude nacht en het is weg.” Een ander voorbeeld is de spectaculaire opmars van de ijsvogel, de blauw-oranje viseter die ondanks zijn naam helemaal niet van de kou houdt. „Na alle zachte winters zie je die hier steeds vaker.”

Vechten tegen de bierkaai

De situatie op zijn beloop laten is bij het Bossche Broek, de Gement en de Moerputten geen optie. Vanwege de beschermde status doen boswachters er alles aan om het ecosysteem in topconditie te houden. In 2017 sloegen instanties de handen ineen om sloten te dempen en stuwdammen te plaatsen. Water zou zo niet langer uit de drassige natuurgebieden wegstromen, zoals voor landbouw vaak gewenst is, maar er voortaan blijven.

Nu, vijf jaar later, concludeert Wouters tot haar grote spijt dat boswachters ondanks alle inspanningen vechten tegen de bierkaai. Want aan het wereldwijde probleem dat klimaatverandering heet, kan Staatsbosbeheer weinig veranderen. „Het enige wat we kunnen doen is werken met het water dat voorhanden is. Als het een periode erg nat is, willen we dit water goed mogelijk vasthouden.”